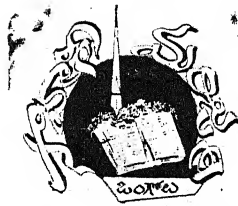

నిష్కృతి

(కవితా సంపుటి)

పింగళి పాండురంగ రావు

సాహితీమంజరి ప్రచురణలు
బంగోలు

ప్రభు ముద్రణ
మే, 1985

ప్రతులు : 1000

వెల : రూ 10-00

ముద్రణ :

విజయ భారతి ప్రింటింగ్ ప్రెస్
ఒంగోలు.

ప్రొస్తానం:-

పింగళి మాధవీలత

సాహితీ మంత్రి ప్రచురణలు

ఒంగోలు.

ప్రకాశం జిల్లా.

అభిప్రాయాలు

అకాంక్ష	ఆరుద్ర
అన్వేషణ ఫలిస్తుంది	శేషేంద్ర
అశంసనము	డా॥ రామనాథశాస్త్రి
ఈ నిష్కృతి		
ఒక సుకృతి	అవార్య తిరుమల
అదే నిష్కృతి	డా॥ హరి

అరుద్ర..

త్యాగరాయ నగర్,

మద్రాసు,

11-7-85.

అ కాంక్ష....

ఈ కృతి పేరు 'నిష్కృతి'
ఇందులో కొన్ని రచనల ఆకృతి
పురాతన విశ్వాసాల సంస్కృతి
కొన్ని ఆధునిక భావాల వికృతి
కొన్ని భావకవిత్వ భాయల అనుకృతి
సమస్యలకు కొన్ని సూచించు పరిష్కృతి
కొన్ని ఆలోచనలకు అవసరం తీరస్కృతి
తెలుసుకోవాలి సామాజిక అదృష్టకృతి
అప్పుడే వీలవుతుంది నిజమైన నిష్కృతి
దానికి శాస్త్రీయ సామ్యవాదమే శరణాగతి

ఒకందుకు ఈ కవి పింగళి పాండురంగరావు గారిని మెచ్చు
కోవాలి. “ఒక పరమ పవిత్ర కార్యాచరణలో నేను నమ్మిన సిద్ధాంతా
లకు రాజీపడజాలన”ని ఆయన స్పష్టం చేశారు. నాకూ ఒకే ఒక

సిద్ధాంతం ఉంది. అది శాస్త్రీయ సామ్యవాదం. దానికి విరుద్ధమైన
సిద్ధాంతాలతో నేను రాజీపడలేను.

రచయితలకు అభిప్రాయ భేదాలుండవచ్చన్న అభిప్రాయంతో
ఎవరికీ భేదముండకూడదు. అయితే అది ఏ ప్రాయందో గుర్తించాలి.

ఈయన విప్లవం ఎప్పుడు, ఎక్కడ అని ప్రశ్నిస్తూనే విప్లవం
వర్ధిల్లాలనే నినాదం వద్దంటారు. ఉత్తనినాదం వల్ల పనికాదు. నిజమే.
విధానం కూడా ఉండాలి. విప్లవ విధానాన్ని శాస్త్రీయ సామ్యవాదమే
బోధిస్తుంది. దానిని అధ్యయనం చేసి ఆ దృష్టితో నవ్యకృతిని
రచించాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

— ఆరుద్ర

SESHENDRA
KAVI SENA

Gyan Bagh Palace,
Hyderabad-2

అన్వేషణ ఫలిస్తుంది

మిత్రులు శ్రీ పాండురంగరావు గారికి నమస్కారములు—

మీరు నా అభిప్రాయం కోరుతూ పంపిన మీ కావ్య సంకలనం
“నిష్క్రూతి” అందింది.

మీరు జీవిత ముడి పదార్థంలో నుంచి కావ్యహిరణ్యాన్ని ఎలా
సంగ్రహించాలి అనే అన్వేషణలో ఉన్నారు; గమ్యాన్ని చేర్చే మార్గంలో
అడుగుపెట్టారు. సుఖ, దుఃఖాలనే మిత్రమధాతువుతో చేశింది జీవితం.
అందులో మనిషికి సుఖం కంటే దుఃఖమే ఎక్కువ దొరుకుతుంది అనే
మర్మాన్ని గుర్తించారు; కనుకనే “పరిచయాలు స్నేహాలు, సంయోగాలు
ఇవన్నీ భవబంధాలు, వియోగమొక్కటే నిత్య సత్యం” (పే 30)
అన్నారు.

మీ కావ్యయాత్ర సఫలం అవుతుందని, మీ నిష్క్రూతి అనే
కావ్య సంపుటి సూచిస్తోంది.

హైదరాబాదు }
25-5-85 }

ఇట్లు
భవదీయుడు
శేషేంద్ర

ఆ శం స న ము

ప్రియమిత్రులు శ్రీ పింగళి పాండురంగరావుగారు సంప్రదించిన విద్యత్కటుంబానికి వెందినవారు. వారి పెద్దలు, అటూ ఇటూ కూడా సంగీత సాహిత్యాలను చదువు సాములను చక్కగా కృషిచేసి పంటకు తెచ్చుకొన్నవారు. ఆ సంస్కారం బీజంగా పాండురంగరావు గారు స్వయము సాహిత్యాన్ని చక్కగా అధ్యయనంచేసి పఠన పాఠన కార్యక్రమాల్లో పదును పెట్టుకున్న మనీషి, సహృదయులు. ఒక ప్రముఖ విద్యాసంస్థకు ప్రధానాచార్య పదవి నదిష్టించినవారు. ఇన్ని సంగతులు కూడి వచ్చిన మీదట ఆయన పుంఖాను పుంఖాలుగా కావ్యాలు రచించి ప్రచురించి సహృదయామోదం చూరగొంటున్నారంటే అంద అమూ అనందించదగిన విషయము.

“నిష్కృతి” అనే యీ కవితా సంపుటిలో వస్తు వైవిధ్యంగల 34 ఖండికలు సంకలనం చేశారు. మొదట ఈ వస్తువైవిధ్యం, దాని ననుసరించుకొని వచ్చిన భావవిన్యాసం పఠితలను ఆకర్షిస్తుంది. పిమ్మట ఆయా శీర్షికలనుబట్టి ఊహలు ఉద్వేలంగా ఉరికించడం కనిపిస్తుంది. మంచి పదాలతో మంచి లయతో కవితలు మురిపిస్తాయి. ఇన్ని కారణాలవల్ల చిత్త శుద్ధితో, కృషితో, కవితావేశంలో రూపొందిన యీ సంపుటి సహృదయులకు ఉపాదేయమవుతుంది.

“మనం చూడలేని ఆ దేవుళ్ళకు ప్రతిరూపాలు మనలకన్న మాతా పితలు....” అంటూ వారిని కృతి స్వీకర్తలుగా సంభావించిన కవి సంస్కారం దొడ్డది. తన కవిత్వపు పూదోటలో నవ్విన మల్లెలు, తన సృష్టిలో రమ్యహర్యాలు, కాంతి చొరని భ్రాంతి విడని బీదపాక, శరచ్చంద్రికలను మేనంతా పులుముకొని, అభిసారికవలే నిలిచియున్న కవిహృదయార్పణము, ఆర్తి అవేదన అనే ఖండికలో చక్కని వర్ణ విత్రంగా రూపొంది చదువరుల నాకట్టుకొంటుంది. శేషాద్రినిలయుని విభూతి గాంచడానికి వేయి కనులూ రేయి పవలూ చాలని ఆయన భక్తి భావ విన్యాసం హృదయాన్ని తాకుతుంది. శ్రీవాణికి కై మోడ్చి అమరగీతాలు, షదములలో నిధులు, అమర జీవితములోని అలరింపు, అర్ధించిన ఆయన ఆర్తి; కులం కర్మాతీతం, మర్మం గమ్యాతీతం, రాజ్యం సంకల్పాతీతం, భోజ్యం ఆనుభవాతీతం అని చెప్పినపుడు ఆయన తాత్త్విక చింతన— ఇలా ఎన్నో భావచిత్రాలు సహృదయ హృదయాహ్లాదకరములై నవి, ఈ సంచుటిలో ఉన్నవి.

నిజంగా ఇన్ని అలోచనలతో, భావాలతో, అవేశాలతో నిండి నిబిడి కృతమైన పింగళివారి కవితా స్రవంతి ఆయనే చెప్పినట్టు “ఉజ్వలతారలు ఎదిగిన గుండెల పండిన ఆశలు ఎత్తెను మోసులు ఉరకలువేస్తూ వడివడి నడచిన కవితయె సాగును, కడలిగ పొంగును” అస్తు. వారి కవితా స్రవంతి అలాగే పొంగి అందరి అదరాభిమానాలు చూరగొనాలనీ, వారు పదికాలాలపాటు సాహిత్య సేవగావించి వర్ధిల్లాలని అశంసిస్తున్నాను. సమానానాం ఉత్తమ శ్లోకో ౭ స్తు.

—ధారా రామనాథశాస్త్రి

“కవి కౌస్తుభ”

ఆచార్య తిరుమల

చైతన్య కళాశాల.

సుల్తాన్ బజార్

హైదరాబాద్ - 1

ఈ “నిష్కృతి” - ఒక సు‘కృతి’

ఆధునిక తెలుగు సాహిత్యం అనేకశాఖలుగా విస్తరించింది. కవులు రచయితలు, సహస్రాధికంగా ఉన్నారు. ఎవరి రచనా విధానం వారిది. ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క విధానం ఉంటుంది. “నువ్వెలా రాశావెమిటి?” అని అడగటానికిపిల్లేదు. అడిగితేవచ్చే సమాధానం చాలాచేదుగా ఉంటుంది.

సాధారణంగా కవులు, చిత్రకారులు, పరిశోధకులు, పిచ్చివాళ్ళు — ఒక కోవకు చెందివుంటారు; విషయ నిమగ్నతలో సత్యాన్ని, విలువల్ని ఆవిష్కరించటంలో వారి ఆలోచనావిధానం లోకానుభవానికి అనుకూలంగా నైనా ఉండవచ్చు లేదా విరుద్ధంగానైనా ఉండవచ్చు సత్యనిష్ఠలేని కళాకారులు ఊహతో ఊహాతీతమైనదాన్ని అందుకోదంచి చేసిన విఫలప్రయత్న ఫలితంగానే విభిన్నతగాని, వైరుధ్యంగాని సిద్ధించటం పరిపాటి. అలా కాకపోతే, వసంతాన్నో, ఆడదాని అందాన్నో చెప్పటానికి ఇన్నివేల పద్యాలు రావలసిన పనిలేదు. ఇదంతా విభిన్నత్వంలో కళాకారుడు పొందే ఆనందం; లేదా తపన. నిజానికి మద్యపానం, జూదం, స్త్రీలోలత్వంలా కళారాధన కూడా ఒక వ్యసనం. కాకపోతే ఇది మధుర వ్యసనం. ఈ వ్యసనానికి బాసినలైనవారు ఒకవిధంగా ధన్యులు. మరొకవిధంగా శాపగ్రస్తులు. జీవిత లేనివారు శాపగ్రస్తులు. ఈ దృక్కోణం నుండి చూస్తే శ్రీ పింగళి పాండు రంగరావుగారు ధన్యులు. ఆయన వృత్తి, ప్రవృత్తికి దోహదకారి ఆయన సారస్వత నవనీత హృదయులు; రాగజీవనులు. అందుకే ‘రాగహీనపు బ్రతుకు శుక్తిచేరని చినుకు’ అని అనగలిగారు,

శ్రీ పింగళి వారిలో కవితాంశ ప్రఫుల్లమై ఉంది. ఈ కావ్యంలో ఆయన అభివ్యక్తి ఒక్కొక్కచోట గిలిగింతలు పెడుతూ ఒక్కొక్కచోట మహాశృర్యకరంగానూ ఉంది. ఆయన — ‘శరచ్చంద్రికలు మేనంతా పులుముకొని’ అంటారు — ‘మమతపంచని మగువ వెలుగుచొరని నిశిధి’ అంటారు. ఆయన ‘తారలు పొడిగిన అకాశాన్ని చూడటమే కాదు, ఈ భూమండలాన్ని ‘ఓ సుపర్ల మందిరం’గా కూడా దర్శిస్తారు. అంతేకాదు జీవన్మరణాన్ని, కాంచని ‘శిథిల చరిత్రల చర్చిత చర్వణం’గా గమనిస్తారు.

ఈ కావ్యంలో ప్రణయ, విరహ గీతాల్లాంటి కవితలుకూడా వున్నాయి వాటిని చదువుతుంటే దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారో, ఐనవరాజు అప్పారావుగారో గుర్తురారు పింగళివారి విధానం వేరుగావుంది.

“రాగము ర గరించి మమకారపు నవ్వులు రావళించు
 ఈ మెరుపు విరులతోటలో — నీ కొరకై
 ఈ నయన శయన మందిరము తెరిచి వేచిచూతు
 ఆద్యంత రహితమౌ కాలవాహినిలో
 వినపించునేదో సవ్వడి
 విహాయన వీధుల జొరబడి
 అది అమలిన బంధానికి ప్రతీక
 అక్కడే ఆవిష్కరిద్దాం మన అనురాగపతాక!”

అనటమేకాదు, “మనద్దరినీ బంధించిన ఈ రాగసరస్వీరం ఎక్కడో!” అన్న విచికిత్సతో “ఓయోగ మొక్కచే నిత్యసత్యం” అని తీర్మానించిన యీ కవి హృదయం ఔరసాగరంలాగాక క్షీరసాగరంలా కనిపిస్తూవుంది. ఇదంతా ఈ కావ్యంలో ఒక భాగంగావున్న భావజగత్తు. మరోభాగం మరింత రుచికరంగా ఉంది.

నేటి కవికి విధిగా వుండవలసిన సామాజిక స్పృహ శ్రీ పింగళి వారి లో వుష్కలంగా ఉంది. ఆయన సమాజ దర్శనంలో ఎంత స్పృహకీందో అంతనిస్పృహకూడావుంది. ఆయనవేదన ఆనంతముఖాణుగా ప్రవహించింది.

“మనషి మనీషిగా కాకపోయినా

మనీషిగానై నా బ్రతక నేరవటంలేదు

జ్ఞాన భాస్కరుణ్ణి ఆజ్ఞాన రాహువు కబళిస్తోంది

ఆతుకుల గతుకుల అలజడిలో బ్రతుకు అలమటిస్తోంది!”

అని వాపోవడమే కాకుండా —

“సమసమాజం నవభావం

సౌభ్రాత్రం సామరస్యం

మతాతీత లౌకిక రాజ్యం

ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలు

ఈ తూనికరాళ్ళన్నీ

రాబందుల రెక్కల చప్పుళ్ళే

వాటిని వర్జించే, గర్జించే, గద్దించే

విప్లవం ఎక్కడ? ఎప్పుడు” అని ప్రశ్నించి, ప్రశ్నించి
విసిగి “దీన జనోద్ధరణ గగన కుసుమం” అని పెదవి విరిచేశారు. శ్రీశ్రీ
లాంటివాడికే ఈ స్థితి తప్పలేదు మరి. ఇది కాలానికి పకృతివేసే ప్రశ్న!
సరే ఆవిషయం అలావుంచండి.

ఈ వాక్యంలో పింగళివారు కొన్ని గమ్మత్తులుకూడా చేసినట్టు తెలు
స్తుంది. ఇందులోని కొన్ని వాక్యాలు చందోబద్ధ పద్యపాదాలై ఉన్నాయి—
చూడండి :- యతిమైత్రి కుదిరివుంటే—

“రాగము రంగరించి మమకారపు నవ్వులు రావళించు” అనే వాక్యం
ఉత్పలమాల పద్యపాదమౌతుంది అలాగే ‘హృదివీణ’ కవితని కొద్దిగా
సవరిస్తే సీస పద్యమౌతుంది ఇలా సవరిస్తున్నాను చూడండి :-

పసిడి బుగ్గల చాన పడువంపు నెరజాణ
 మిసిమి కన్నులదాన మెఱపుసోన
 కదిలించి కెమ్మోవి కలత నింపకు దేవి
 చలపు కౌగిట వెతల్ తొలగెగాదె
 హృదివీణ కదిలింది శృతికై నిలిదినది
 సవరింప ఈ వీణ జగతి మురియు
 అసురాగ నల్లరుల్ ఆయ్యెమన విడిది
 వెన్నలల్ లేకున్న వెలికినీకి"

ఇలా ఎందుకు రాస్తున్నానంటే - నేను సీసపద్యాలు రాయగలనని
 చెప్పటానికి కాదు. పింగళివారిలో నిగూఢంగావున్న కవితాధారని పరిచయం
 చేయటానికే! చక్కని కవిత చెప్పగలనేర్పు పింగళివారిలో ఉంది.
 అ బి న ం ది స్తూ —

“విభేదాలనన్నిటిని
 అనలంలో విసిరేయ్
 ఏకాత్మను వెలికితీసి
 లోకాత్మను వెలిగించేయ్,” అన్న వారి ఆకాంక్షకు
 అక్షరాక్షతలు జల్లుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

19-6-85

చైతన్య కళాశాల

మీ...

ఆచార్య తిరుమల

Dr. K. Hari, M.A., Ph.d.,

Reader, Centre of
Advanced studies of
linguistics;
Annamalai University.

Annamalai Nagar

Tamilnadu

Dt : 13-6-'85

అదే నిష్కృతి !

నిష్కృతి చదవగా కవిలో పొందుపడని భావాల 'క్రందు'ను గమనించాను. ధర్మవ్యాధుని పంథాలో ఈ పొత్తము జననీ జనకులకు అంకితము. రచయిత ప్రియురాలి ఐహిక సౌందర్యానికి, ప్రియతముడైన భగవానుని సర్వతోముఖ సుందరత్వానికి- ఇటునించటూ, అటునించిటూ డోలికలూగుతుంటాడు. "మానవ నిరాశ నిర్వేదాలకు వివేక సౌరభంతప్ప మార్గంలేదు" అనే నిర్ణయానికి వస్తాడు. 'సూన్యత పథం'లో దైవం మలిరాకకై నిరీక్షిస్తాడు. ఈ శీర్షికలో ఏను వక్కాణించిన పది ఆజ్ఞలలో మకుటమైన "తనను తాను ప్రేమించునట్లే, తన పొరుగు వానిని ప్రేమించే" సోదరభావంను గూర్చి ఉట్టంకిస్తాడు అదే నిష్కృతి. శ్రీ పాండురంగరావుగారి కవిత్వంలో భావనైశిత్యం, శైలీ సమావిష్కరణ మెచ్చుకో తగ్గవి.

మందుమాట

ఈ లోకంలో చునం చూడలేని
ఆ దేవుళ్ళకు పృథివీసాలు
మనల కన్న మాతాపితలు
వారు ఇహలోకపు పృథ్వీక్షువాలు

జన్మలలో తెల్ల
ఉత్తమమైన మానవజన్మను
పొందించిన భగవంతుని
ప్రతిబింబాలుగా
మనకు జన్మనిచ్చి
తమ ప్రియలాలనలో
మనల మైదురపిస్తూ
ప్రేమతో పోషిస్తూ
త్యాగంతో పెద్దవారిగా చేస్తూ
రామే నర్వ తష్టనష్టాలను అనుభవిస్తూ
తమ సంతతి భావి భాగ్యోదయమే
తమ ధ్యేయంగా ఎంచుకొని
తీవనం సాగిస్తూ ఉంటారు
పూజ్యపాదులు జననీ జనకులు
అట్టి పవిత్రాత్మల ప్రాణి
ఊహ తెలిసినంత వరకు
కాపుదలగా నన్ను వెన్నంటి

ఒక వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రసాదించి
నన్ను ఈ భూతలం మీద నిలబెట్టింది

కాని—

దైవలీలలు మానవుని
పరిజ్ఞానమునకు
అత్యంత సూక్ష్మ విశ్లేషణకు
అతీతాలుగా ఉంటాయి
ఏ జీవి గమ్యం ఏమిదో

ఈ జీవనయానం ఎలా
ఎన్ని మలుపులు తిరిగి
జీవిత పరమార్థాన్ని
ఏనాటికైనా ఆకళింపు చేసికొని
జీవితధర్మాన్ని యథాశక్తి
నెరవేరుస్తూ తుదకు
ఇక్కడి నుండి నిష్క్రమిస్తాడో
అన్న నిర్ణయమయ్యే ఉంటాయి
అలా కాకపోతే మానవుడు
తాననుకొన్నవన్నీ తృటిలోనే
సాధించగలిగే వాడేగదా!!
అప్పుడు సాధ్యాసాధ్యాల ప్రమేయ మెక్కడిది?
ఓహూ భాషా నిఘంటువైన

ఈ మానవాత్మను తన గుప్పెట్లో పెట్టుకొని
 ఏ సందర్భంలో ఈ జీవికి
 ఏది లబ్ధిగా రూపొందించవలసి వుందో
 ఆ బహు భాషా కోవిదుడు - పరమాత్మ—
 నిర్ణయించే వుంటాడు
 అదే పంథాలో
 నా జీవన కాలంలో
 ఒక పరమ పవిత్ర కార్యాచరణలో
 నేను నమ్మిన సిద్ధాంతాలకు
 రాజీపడజాలని స్థితిలో
 నాకు నా మాతాపితల
 సంసేవన భాగ్యం వదునాల్లు వత్సరములు
 దూరం అయింది
 విధి విధానం అనూహ్యం
 అవగ్రహతం అవశ్య మంగీకారం
 ఈ వ్యవధిలో పెరిగిన
 నా పాప భారం నుండి
 విముక్తిని ప్రసాదించేందుకా అన్నట్లుగా
 భగవంతుడు నా జీవనగమనంలో
 అనితర సాధ్యమైన ఓ
 అకస్మిక అనూహ్యపు
 మలుపును త్రిప్పాడు

తర్ఫలితంగా జననీ జనకుల
సాన్నిధ్యం చురల ప్రాప్తించింది

ఈ అమూల్య సంవిధానంలో

ఈ శేష జీవితకాలంలో

వారిని యథాశక్తి సేవించి

ఇంతా నన్ను ఛాయలా వీక్షిని

పాపభారం నుండి

“నిష్క్రమి”

ప్రసాదించమని

ఆ భగవంతునికి విన్నవించుకొంటూ

నా అజ్ఞాన మనోభారచే

భావనా ప్రేరేపితై అభించిన

ఈ

“నిష్క్రమి”

గేయ కవితా సంకలనం

నా జననీ జనకుల

చిణ్మ పాదాలకు

సమర్పిస్తున్నాను—

“మాతృ దేవో భవ

పితృ దేవో భవ

అచార్య దేవో భవ”

కృతజ్ఞతలు

నా విజ్ఞప్తిని అందుకోగానే అమరాగంతో
“ఆకాంక్ష”ను అందించిన
మహాకవి, పండితా గ్రేసరులు
శ్రీ అరుద్రగార్కి—

“అన్వేషణ ఫలించాల” ని ఆశిస్తూ
ఆశీర్వదించిన మాన్యమహాకవి
పండితులు శ్రీ శేషేంద్రశర్మగార్కి—

‘అశంసనము’ ఆప్యాయంగా
అందించిన కవి పండితులు
నాహితైషి శ్రీ రామనాథశాస్త్రిగార్కి—

‘ఈ నిష్కృతి-ఒక సుకృతి’ గా నా
కృతిని గుర్తించి, నా వెన్నుతట్టి
నట్టి నా అప్తకవి మిత్రులు
శ్రీ ఆచార్య తిరుమలగార్కి

దూరంగావున్నా, చేరువలో వుండే
పూజ్యులు డా॥ హరిగార్కి

నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలి
సమర్పిస్తున్నాను.

ముద్రణలో ముసరిన చీకట్లను తొలగించి, ఈ పుస్తకాన్నిలా సుందరంగా తీర్చిదిద్దిన శ్రీ నన్నూరి సుబ్బారావుగార్ని (విజయ ప్రింట్‌ర్స్ అధినేత) ఋణపడివున్నాను.

“సాహితీమంజరి” తరపున ఈ పుస్తకాన్నికూడ వెలువరించిన ఆ సంస్థ వ్యవస్థాపకురాలు చిరజీవి మాధవీలతను మనసారా ఆశీర్వాదిస్తూ, అభినందిస్తున్నాను.

కృత్తిస్వీకర్తలు

జననీ జనకుం పుణ్యపాదాలకు అత్యంత అనురాగంతో

తల్లి: పింగళి కోటమ్మ

తండ్రి: పింగళి సుబ్బారావు

అనుక్రమణిక

1.	నివేదన	1
2.	కల్యాణి	3
3.	భూమండలం	5
4.	కనులభామిని	7
5.	జీవన్మరణం	8
6.	శ్రీవాణి	9
7.	చునసు — వయసు	10
8.	సప్తడి	12
9.	రవ్వలరాత్రి	14
10.	వివేకానికి నాంది	16
11.	భారతాంబ	17
12.	హృదిపీఠ	18
13.	తోడెవరురారు	19
14.	విప్లవం	20
15.	మూగభావన	22
16.	గగనకుసుమం	23
17.	ఏమిటి మర్మం?	27
18.	కాలాతీతం	31
19.	ఉదయతార	33
20.	జీవనకాండ	—	37

21.	చరణస్వనం	—	39
22.	తారకా తారకా !	—	41
23.	రుధిరాసుబంధం	—	42
24.	ఇంక్విలాబ్	—	43
25.	స్మృతిపథాన	—	46
26.	క్రోధనా! నీవైనా కోపించకేం!!	—	48
27.	బెలుగు పిలుపు	—	54
28.	మానసగంధం	—	55
29.	కావ్యాంశం	—	57
30.	ప్రవాసి	—	58
31.	సూన్యత పథం	—	62
32.	స్నేహబంధం	—	65
33.	ఓ నూలుపోగు	—	67
34.	సప్తస్వనాలు	—	70

నివేదన

స్వామి! ఇదే నా నివేదన
కడతేరేనా ఈ ఆవేదన?

ఈ రమ్య హర్యాళిన్నీ
నీ రసమయ సృష్టలే
నీ వాసయోగ్య మీ
దే దివ్య హర్మ్యమో ?

ఈ బీద పాక్త్యా
ఏ రమ్యతయు లేదు
ఏ కాంతియును చొరదు
ఏ భ్రాంతియును విడదు

ఇది త్వషీయ నివాస
మైనచో భాగ్యము !
నా దెందమను పాక
నీ ముందునిలిపితి స్వామి!

నా పేద పూదోటన్
నవ్వినవి మల్లియలు
కొసరి కోర్కెలుసాగి
కోరె నీ పాదములు

ఈ శరచ్చంద్రికల

మేనంత పులుముకొని

అభిసారికాగతుల

నిలిచియుంటిని స్వామి!

కల్యాణి

చెలి!

నేడే కలువభాచు జన్మదినమని
మనసు నిలచె దేవశమ్మున
అర్పించ హృదయ సీరాజనమ్ము
శేషాద్రి విభుని విభూతి గాంచ
పేయికనులు చాలపు
రేయి పవలు తోవపు.

ప్రతి వత్సరం వచ్చుదినం
వలెనై తేనియ పంచు క్షణం
స్మృతులన్నీ నింపు దినం
సుధలెన్నో నింపు క్షణం.

భాషకందని ఊహ నింపి
నునువెచ్చని హృదిని పంచి
కలువ నిలచె కనుల ముందు
పరవశించె మది విమలరీతి.

కనుప్పాపై నిలిచిన నా నెచ్చెలి
కలకాలం నా కనుల వీడక
చెలిమి కలిమి పంచేనని
కలలు కనుటలో శాంతి కల్గు.

కలువ రాయనికీ కలువకు
కమలమునకు కమలాష్టనకూ
ఉన్నదూరం ఊహకందిదు
తామర చెలికాని తేజస్సే
జలజమునకు దీప్తి నిచ్చుటలో
ఉన్న మర్కట మాటకందదు.

కలువరేని కాంతివేత
కలువభాను కాంతిహేస్తు
యుగయుగాల ఎడదాటే ఇది
దురభారాలు తోచని తొలిపాటే ఇది.

కల్యాణి కటాక్ష విక్షణం
 కల్యాణిగ కలకాలం ఉంటావనీ
 నీ భావి భాగ్యం సువర్ణమయం
 కాదాలనీ రాంక్షిస్తున్నా
 కలలమురళి సందామిస్తున్నా.

నీ కనుల కలలు పండించే
ఈ రోజులన్నీ రావాలని
దేవదేవుని ప్రార్థిస్తున్నా
దీవిస్తోంది నిండు మనస్సు
అందుకో చెలీ ! ఈ శుభాశీస్సు.

భూమండలం

సప్త స్వర మండలం ఇది
 ఛాన్ద్యర మండలం
 ఓ సువర్ణ మందిరం
 ఈ భూమండలం

శోభాయమానమై
 అలరారు గిరులున్న
 సుందరాకార భువి
 సప్త స్వరమండలం
 ఈ భూమండలం

సిరులిచ్చు నదులన్నీ
 చెంగుచెంగున పరుగు
 లెత్తెడి మండలమ్మిది
 ఈ భూమండలం

నీలిమేఘాలు నిండిన
 ఈ భూమండలాకారం
 శోభాయ మానమే
 సకల శుభ మందిరం
 ఈ భూ మండలం

హిమవంతు చరణాల

అలరారు ధువి ఇదే

ఈ ధువి నుండరం

అంతా శుభ మంగళం

సప్తధ్వని మండలం

ఈ భూమండలం

కనుల బామిని

అలుక ఏల మానుమా! ఆమని స్వరగీతమా.

అలలురేగు భావాలకు ప్రాణమీవె ప్రియతమా!!

అరవిరిసిన కనులమా
సుధలుచిందు హృదయమా
విరులు కురియు బాటలో
కలలు పండనీయుమా
నా కలలు పండనీయుమా

నీ రూపే జీవనజ్యోతిగా
నా వలపే పరిమళ కాంతిగా
నీ కౌగిలి పందిట — నే
బాటసారి నామనా
బ్రతుకు వెతలు మరతునా!

నీలిమొయిలు కౌగిలివో
నిండువలపు లోగిలివో
నీ కాంతులు నా కన్నుల
ప్రాంతిని తొలగించేనా
కవిగా నను నిలిపేనా?

కామన లేక రాగం మిక్కి
గానం తానం ఒకే కక్కు
కామన లేని రాగం
తానం లేని గానం
జ్వరం లేని సాగరం
నీరిడు లేని అంబరం

అంతం లేని ఓరియ
గుణ మివ్వని ఓషధి
మమత పంచని మగువ
వెలుగు చొరని నిశీధి

ఈ కనుల వయస్సులు
 మూరపను నలర వరకు
 కలకాలం నీకై నిలచి
 నిన్నే పిలచిన
 నా కనులెప్పు మూరపకడు.
 రాగము రంగరించి
 మనుకారస్య నప్పులు రావళించు
 ఈ మెరుగ్గ విరులతోటలో
 నీ వారకై
 ఈ నయన శయన మందిరము
 రెరచి వేచి చూచు
 ఆద్యంబు రహితమౌ కాలవాహినిలో
 వినిపించు నేదోనవ్వడి
 విహాయన వీధుల జొరబడి
 అది—అమలిన బంధానికి ప్రతీక
 అక్కడే ఆవిష్కరిద్దాం
 మన అనురాగ పతాక

భారతాంబ

చిన్నారి నా తల్లి
 చిరుమల్లెపూవు
 పూవులో పూవుగా
 సిరులు పంచిన తల్లి
 కల్లోల జగతిలో
 నీ కనులు నింపి
 కనువిందులు చేయునే
 నా కల్పవల్లి !!
 నీ ఆశలన్నీ
 మా బ్రతుకుల్లో పండాలి
 నీ తోడు మారున్న
 కన్నీరు పనిలేదు తల్లీ !
 ఇందిరను గన్న కొమ్మవమ్మ
 మా పాలిటి భాగ్యరాశివి
 భారతాంబ నీ కిదే మా
 నిత్య పరిమళ సుమహారతి !!

హృదివీణ

పసిడి జుగ్గల చాన

పరువంపు నెరజాణ

మిసిమి కన్నులదాన

మదివంధె మరులసోన

కదిలించి కెమ్మొవి

కలక నింపకు తేవి

వెరలు కొలగును గాడె

నీ వలపు కాగిలిరో

హృదివీణ కదలినది

శృతి కొరకే నిలచినది

ఈ వీణ నవరింప

విశ్వమోహన మౌ జగతి

అనురాగ వల్లరులే

అయ్యేను జున పిడిది

వెన్నెలయ్యే లేకున్న ఈ

విరిలోటకే వెలితి

తోడెవరు రారు

తోడెవరు రావహో

రాగరసం కానిరాలో!!

కోటి మేటికలల నిండే

చెలియ ప్రితి కనరాదో

చుక్కలన్నీ ఒక్కటైనా

నీ వన్నెల మించునహో!

కనులముందు కానిపించునహో

కాంతిపుంజం చేరడదేలో

మూల మూల తీరాలకో

తిరిగి ఒరిగి చేరునహో

కనుపించని కాయచీకటిలో

దారిచూపు దృవతారవహో!!

విష్వసం

జనం జనం ప్రభంజనం
సగటు జనం సగం జనం
సగం జనం నిరుపేదలు
అధిక జనం అన్నాదులు

ప్రజాహితం ఒకటైనా
పార్టీలవి చేరు వేరు
అన్నీ అభ్యుదయ వేదికలే
అందరూ మేధావులే మరి
అనైక్యత అందలం ఎక్కితే
ఆశించిన విప్లవం
ఎప్పుడు? ఎక్కడ?

సమసమాజం సమభావం
సౌభ్రాతృత్వం సామరస్యం
మరాఠీర లోకీరరాజ్యం
ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలు
ఈతూనిక రాళ్లన్నీ

ఎక్కడ? ఎప్పుడు?

ఎప్పుడు? ఎక్కడ?

గగనకుసుమం

వే వెలుగుల దీపావళి
 వెల వెల పోయె నీ నాడు
 దారిద్ర్యపు అంశుల్లో
 ఊపిరాడని అధాగ్యుల పాలిటి
 దీపావళి కాదిది
 తిమిరావళి!

అనంత కాలవాహిని
 ఎంత కాలం గమించినా
 ఎన్ని ఋతువులందులో
 ఎంత వినిర్మల జలం నింపినా
 మలినాలు పోలేదు
 నైర్మల్యం కదలి రాలేదు

కలలు పండని దీపావళి
 కనుల నింపెను తిమిరావళి
 నిండి పొరలెను బాష్పావళి
 గుండె ప్రిదిలెను గీతావళి

తెనుగు జాతియూ

విశ్వ రాణి

విషయ శీర్షిక తేదీ

జనుల ఆరి తొలగాలి

జగన్మోతకు

తెలుగు పనితయె

మ:దుల పటిగ ఎదగాలి

నిమిర మత్త వదిలించాలి

తెనుగు నేలి నింపిన

ప్రమీదల ప్రమోద కాంతితో

తెనుగు మాగాణము

తేజోమయః కావాలి

తెనుగు గృహంగణపు

దేదీద్య దీప శోభ

దిన దిన ప్రవర్తమానం అవ్వాలి

ఏమిటి మర్మం ?

దేవీ ! నీవు
 ఏ తీగ పూవువో
 ఈ కొమ్మచేరి
 ఏమి కోరుచున్నావో

నీ పచరపళ్ళిలో
 నాహృదయ వేణువు
 సమ్మోహనమై
 పరవశించిన దేలి
 పాట పాడనదేల ?

అంతస్తులనే చురచి
 మమతా లతల పెంచిన
 ఈ అనుబంధం ఏనాటిదో?
 ఈ సుమగంధం ఏ వీటిదో?

ఏ క్షణమూ నను వీడని
 నీ సుందర రూపం
 ఏ దేవత ప్రతిరూపమో?
 ఏవలచుల మణిదీపమో ?

ఈ మిట్టపూజాహ్లాంలో
ఆ దివ్య తారరా దర్శన భాగ్యపు
నిగూఢ మర్మం
అవిష్కరణించేవా ?

ఈ నాడీ చలనానికి
ప్రవృత్తి నిరోధించే
అవరోధాన్ని నిరోధించే
అమర సంజీవినివీ నీవేనా ?

అహోర నిద్రా భయ మైదునాలు
మానవ నైజాలు
అన్నింటా అంతర్వాణివైన
నీవు అంతర్వేదినివా ?

ఈ అనమయ జీవన
సంఖ్యా సమయంలో
సుందర తారకవై
ఎందుకవ రరించావు ?

కాలాతీతం

కాలాతీత మయిందని

కాలాన్నే మ్రింగాలనీ

సూర్య చంద్రుల్ని స్తంభింప జేయాలనీ

ఋతు చక్రాన్ని నిరోధించాలనీ

విన్నవైందా ? నీ

సంజాత మనస్సాగరం

కవ్వైందా ? ఆ

రంగుల పయస్సు రాగ పంజరం

వెనుదిరిగి ఇక

గతం జోలికిపోకు

వెతలన్ని తల్లి తలచి

వ్యధ నొందుట వృథా!

తనువుకేగా పయసుంది

మనస్సు నిత్యనూతనం

హృదయ కమలం నవ్యం

ఉ ద య తా ర

ఉదయ తార వై

నీవు నా

హృదయ కాంతివై

ఈ జీవన వనంలో వెలిసి

కాంతి విరజిమ్మేవా, దేవీ !

నీవు నా హృదయ తారవా ?

ఉదయ కాంతివా

నా జీవన పథాన్ని

నీ చలన కాంతుల నింపి

నన్నులరించేవా

నీ ఉషోదయపు

వినిర్మల కాంతి

ప్రతిఫలించె నా జీవన స్రవంతి

నిలచి పోక పయనించు పరకు

వీడకుండు నాచుది నీ స్మృతి

అనురాగ జలధి

తానాయి ఆదివ

పరిమళ ప్రహర మ్

మనసున ప్రాదుర్భవింపిన

ఓ ! అనురాగవత్తీ !!

నీ డిహా నామది

ఏనాడు వీడిపోవడేలా ?

ప్రభాకరుని చిరునాట్యంలా

నెలరాజు నెరస విమలకాంతిలా

వింగిని విండిన తారల విన్యాసంలా

ఈ అనిత్య స్పందన

నిత్యమే సత్యమే

పరిధి విలువ వరకు

ನ ಪ್ರಾಣವಿಹ

నీ లాలన పతవశించినీ.

దేవీ ! ఈమాసవీణా

తంతులు వాసి పీడినను

ఈ పీఠా విన్యాసము మృత్యుంజయమే,
 నా ఆత్మాకాశమున
 నీవు నిండి చిరంజీవివై
 చిరకాల ముందుట,
 ఎన్ని యుగములైన
 ఓరుమి తరింతును.
 నిను చూడని క్షణము
 నే వరించను, స్మరించను!

ఏనాటికైన ఈ
 అనల్ప కాలగతిలో
 అర్పింతు ఓ అమూల్య
 ఆశ్రుకణం
 నీ మృదు మధుర స్మృతిరో
 జీవింతు చిరంజీవినై
 ఈ రసమయ మనోజ్ఞా
 హృదయాంతరాళాల్లో
 బంధింతు నిను
 బధిరాంశజగతి ఎన్నెన్ని పల్కిన
 విశిష్టతము ఏనాటికైన.

జీవనకాంక్ష

బుద్ధి —

ఈ లోకాన్నంటిన
 ఊసుల ముసురు నుండి
 అత్యాశల
 ఊబి నుండి
 తిరోస్మృతి కావాలి.

జ్ఞానం —

పరలోక సంగతమే
 భవ భయ హరమే
 బంధ విముక్తయే
 ఊర్వ ముఖం కావాలి

అచర్మం —

అనుక్షణం క్షీణనూ
 అజరామర కాలాన్ని
 మానవానుభవ యోగ్యంగా

చ రణ స్వ నం

నకలాచగుణ నమన్నిత ఛాత్రితలి
 వివిధ కాంతిస్రంజముల వెదజల్లన్
 పరిబోజీ! నీవు ఆవిర్భవించితివి
 అణువణువున నీ కాంతి విరజిమ్ముమా!
 ఈ సృడమి సృక్మాలు నిండగ
 ఈ నరుల ఛాగ్యాలు నండగ!!

ఓ కోనులాంగీ! నీవు రూప
 లావణ్యముల రూపు దాల్చితివి
 ఉషోదయపు నవ్య రుచులు
 నిండుగా నిల్చితి నా మనస్సున
 నీ సురుచిర దరహాస చంద్రికలు
 నా యుల్లము నలరించేను నిచ్చలు!

ఓ! అంబుజాక్షీ!! అది నీ అరుణారుణ
 చరణన్వయి చిరుచలనమేనా?

తారక తారక

తారక తారక

నింగినేలు ట తారకా!

ముంగిల చెరనో చెరియా!!

కోయలున్న

కోనలోన కలిసి

కులిసి చెరిమి నేర్చి

మంరముగ్ధగ నీపు చేసి

ఉన్నత్రుని చేసినాపు

సృష్టిన గిట్టిన నీ చోటేదీ

తివిరి తివిరి తిరిగేటి

నీ చోటేదీ! నీ నెలదేదీ!!

నవ్వుల చివవాడే

నా వలపుల రేచే

నే దరి జేరు వే

వాదేల కనరాడే

ఇంక్విలాబ్

విప్లవం

విప్లవం

విప్లవం, విప్లవం!

ఇంక్విలాబ్

ఇంక్విలాబ్

ఇంక్విలాబ్. ఇంక్విలాబ్!

విప్లవం జిందాబాద్!

ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్!

నాడు నేడు అనక

నింగీ నేల ఒకటయ్యేలా

నినపంచావ్ కామ్రేడ్!!

ఆ నినాదమేల కామ్రేడ్!!

తప్పున్న పున్నించు

ఒప్పున్న గ్రహించు

భావనలవి వేరైనా
భగవానుడు ఒక్కడే
పార్థిలవి వేరైనా
ప్రజా హితం ఒక్కటే

విధేదాలన్నిటినీ
అనలంరో విసిరేయ్!
ఏకాత్మను వెలికి తీసి
లోకాత్మను పెరిగించేయ్!!

విప్లవ గీతం ఒక్కటి
పనిపించాలోయ్ శాతకి
వైతాళిక గీత మొకటి
వరించాలోయ్ నీరని

నిరోధించాలి విభిన్న భావం
నిర్మించాలి నవ్య భారతం
ఆవిర్భవించాలి ఓ నవయుగం
ఆవిష్కరిద్దాం ఓ నవయుగ ఛర్మం

—
—

మధుర యామిసి జ్యోత్స్నాదినాలు

నీ రాగసుఖా వాహిని

సన్ను మృత్యుంజయు జేసె నమ్మ !!

ఈ పుస్తకము 'పెన్నెల

నా నిదుర పానుపె సవేశ

మన గాథ కౌగిలిలో

మరతు ఈ జగమెల్ల

మన తినురాగ మాలికలన్నీ

సత్కృతి సుధావాహిని కాన

విగతి జీవులమే చనినా

అమర జీవనం ప్రాప్తించేనా. దేవీ??

కలలచాత్రిని కాళరాత్రి వీడిపోనేలేదు
ఉగాదీ!

కాలపదాన నీ నడకలు అగిపోనేలేదు

నవమానవ మనుగడ

నిర్మల నవ్యశోభల వెలగాలని

పామర జన హృదయావనితో

పారిజాతాలెన్నో పరిమళించాలని

ఈ మన్ను ముద్దల తీపిన గమనం

ముఖ్యం కంటక పరీవృతం కాకూడదని

ఆశలు పెంచుకోవడం అలవాటయింది

ఆశ నిరాశలకే అటపట్టయిపోయింది

కలలచాత్రిని కాళరాత్రి వీడిపోనేలేదు

ఉగాదీ!

కాలపదాన నీ నడకలు అగిపోనేలేదు

నిమోన్నతాలు సమాంతరాలు

నిష్క-మిస్తేనే మానవహృదయ మౌనుంది

ప్రాకృత్యమాల - పరిష్కరింపబోనే

ఈ భీకర కీచారణ్యంలో

చీకటి మూలి చిగురిస్తుందని

అరిచడం అలవడయింది

ఫరించక పోవటం ప్రారబ్ధమైపోయింది

బొద్దం నేర్పిరి కారుణ్యం కరిమింగిన వెలగపందె

ఇలాశలాన్ని హల హలంతో నిర్మోహంగా దహిస్తుంది

నిర్వృష్టంగా నెమరు చేస్తోంది.

నలలభాత్రిని కాళరాత్రి నీశిఖోనేలేదు

ఉగాదీ!

కాల పధాన నీ నడకలు అగిపోనేలేదు

చైతన్యపు చమరసీమ చేరకున్న

కాశ్వత రాత్రుల తొలగించమని

రోకాల నీలినీడల తరిమి వేయాలని

దగాపడిన ఈ మానవ హృదయం

నిత్యం నిశతో దహనమౌరొంది

నిరంతర నిశిధిలో దగ్ధమౌతోంది దమ్ముమౌతోంది

చెతస్య కాంతిరేఖను వెలిగించు
 ఈ మృణ్మయ మరణంతోంచి
 తృటి ప్రాయభృ జ్యోతిరేఖను నైతం
 సమజోజ్వల శుభోదయ కాంతులుగా విరజిమ్ము
 మార్పు కోసం మానవాళి రపిస్తున్న ఈ క్షణాన
 తీర్పుకొనం ఈ కళేబరం ఎదురుచూస్తున్న తుదిక్షణాన
 చెరుగుతున్న చిరునవ్వు కలలను
 చెక్కు చెదరకుండా చూచి, కాచి
 బ్రతుకొక బొంకుల కుంపటికాకుండా
 జీవన వలయం ఒక 'రంకుల' రాట్నం కాకుండా
 సాఫల్యం తొలి ప్రొద్దునైనా ఆవిష్కరించు
 స్వప్న మండారాల సౌజన్యాన్ని పరిమళించు
 ఈ మానవ జాతి సమస్తాన్ని నీవైనా కోరగా!
 ఓ జ్యోతిక్మయ క్షణమై విహరించేల చేసెయ్!
 ఈ శిథిల గృహాల నీలినీడలు తొలగించేసెయ్!!
 కాని — కోరగా!!
 నీవు ఈ జన జీవితాన్ని
 నిరర్థక వినోదంగా మార్చిం చేయకు.

(అకాశవాణి — విజయవాడ)

మా న స గ ం థ ం

పడలి నిండిన గుండె

మమత మెండుగ పండు

రాగహీనపు బ్రతుకు

కుక్తి చేరని చినుకు

ఏ క్షణములోనైన

నీకలపు వీడనంటి

ఎన్ని క్షణములైన

నీతోడి వలవంట్ట

నిన్ను వీడి క్షణమున్న

ఆ క్షణమే యుగమంటి

ఏదోక్షణము కాచి

నను జూచి పొమ్మంటి

కావ్యం శం

ఎంత కాలము వేచి
ఎదురుతెన్నులు చూచి
ఈ జన్మ మిటులే మిగిలిపోయిన వేళ
విధిని నే నిందింతు
విరహాన కృశియింతు.

ఏ జన్మలోనైన
నీ దారినే నడుతు
పలుజన్మములకైన
నీ పలుకు నే వలతు.
జన్మజన్మల నీరాకలకు
జీవితమ్ము పూలపాన్ముగా వరతు

ఈజన్మ కడదాక
నీ పిలువే నే విందు
చెయ్యి జన్మలకైన
నిను చేరగానెంతు!

కలల కందని గాధ
కార్యార్థ సంబంధి
కపులు వ్రాయగలేని కథ
మన వలనల వ్యధ.

ప్రవాసీ

వినువీధి విహరించు

ఓ మేఘ మారికా!

నా పలక మూర్తి

ఓ నవరాగ తూలికా!!

విను వీడిక్షణమైన

నేనోపగలనే?

చేదోడు వాదోడై

చెలువొందె మనచెలిమి

కలలు గుండెల నిండ

కలిమి కోటిరము వలదు.

కాళ్ళీరు శిఖరాల

కుసుమ పన్నెల రేఖ

కలువనై, పికమువై

కనువిందు చేయవే !

కొనరె కోకిల చెరిమి

క్రొంజిపురులే మెసవి

ఋతురాజు వగకాదు

వలచి వచ్చిన పేళ—నా

కనులందు నిడురింప

కలర పడనేల ?

కనుమూయుటెచ్చునా తెలియని నీకు

ఈ కార్పణ్యమేల ? కరుణించవేల ?

వేకువ మనకై విరియుచరకు ఈ

స్నిగ్ధ సుకుమార సులలిత గాత్రం

ముగ్ధ మనోహర మధుర మంటీర నాదం

సకల సమ్మోహన వానంతికా విలాసం

నిత్యయౌవని ప్రకృతికాంఠ సురుచిరహాసం

పూవిల్లుని గురి నెగ్గిన ప్రవిరుల ప్రేమోన్మాదం

వేచి నిలువపు మనకోసం, చెలీ !!

తాని దైవస్వరూపా!

అ రాక వరకు ఈ జాతి

ಅರಿಂಚೆ ಅವಿನಿತಿ

నీవు చూచి భరించగలివా?

ఎట్టలైనా మమ్మ క్షమించగలివా?

అందుకే నరావతారా!

నేడేనా ప్రాదుర్భవింతు

ఈ పీఠ జన హృదయాల్లో

ధత్త జ్యోతివై ప్రకాశించు

దనుజనీతిని సంహరించు

ధర్మ పథగమనం కోసే కదా

ఈ జగజ్జనని కల్యాణం.

ప్రపూర్ణ కరుణామయ !

వేరుఞ్చాలు వేవిఞ్చాలు

శేడవి ఆరాధ్య దైవాలు

కననె తిని ఎచ్చోటను

నీ ఆశల ఆనవాయి

స్నేహబంధమున్న

చేదోడు వాదోడు

స్నేహ భావన వలన

పరిధవిలును కాంతి

స్నేహ పరిణతి లోన

చెలువారు విశ్వము

స్నేహ మే పొసగని

జీవరాశియు లేదు

ఇది స్నేహానుబంధం

విడిపోదా సుగంధం

ఇది మధురానుబంధం

ఎడతెగని రాగా నందం !

ముడివిడని సుమబంధం

ఊపిరూడిన మకరందం

.....ఓ నూ లు పో గు

[బైరాగి కవి చంద్రునికి లభించిన మరణానంతర సన్మానానికి
చలించిన కవితా కామిని, అర్పిస్తున్న....]

కవితా సుధలందించాడు బైరాగి

కన్నీటి కథలు తాను త్రాగి త్రాగి !!

మానవాభ్యుదయ వైతాళికుడు

బ్రతుకు తిరుణాలలో బలీయంగా నిలచి

మృత్యు కౌగిలిలో ఒరిగి గాని కాంచలేదు

మహామనీషి టౌన్షత్వపు శిఖరాగ్ర శోభలు

మృణ్మయ మానవమేధస్సు....

అనంత ఐశ్వర్యాలనూ

అతుకుల బ్రతుకుల ఎండిన మ్రోడులపై

మేరిమి వెలుగులతో చెలిమి చేసి

కనులు నలుముకున్న మహా మనీషి

మన బైరాగి

మానవ కళ్యాణానికై నిండు ప్రాణాల్ని
 సుమేరు జ్యోతులుగా అర్పించిన మృత్యుంజయుల్ని
 జన్మతానికై సమరాచ్యుతం పంచిన
 మానవోత్తముల మానవతకు పండించిన మానసతావాది....
 మన బైరాగి.

సందేహాలు సూక్తి ముతావళులు
 ప్రబోధాలు నినాథాలు
 అభినందనల అర్పణలు
 నిర్ద్వంద్వంగా నిర్మించిన నిగర్వి, నిర్వికారి....
 మన బైరాగి

మరణించిన మన బైరాగి
 మహానీయ కవితాద్యుతులు
 ఎడారి మేఘపులకు చరి పందిళ్లు
 చీకటి గుడారాల ముంగిట అరిపోని నెగళ్లు
 వెలుగు నీడలు విధి విరోధాలు
 స్వర్గ నరక ఛాయా చిత్రాలు!!

——*

స ప్త స్వ రా లు

1

ఏదో ఏదో చూడాలని
 ఏమిటి కలరవం
 ఏటికీ కలవరం
 విరాళపులు మాట నేర్వవు
 విరి తూర్పులు వాటి నేరుపు
 విరుల పొడల కాంతిలో
 నీవు ఒక విరివై
 నేల రాతెడదోనాటికి
 తెలిసీ నీకేల మనసా !
 తెలిసీ ఈ రీపి పలుకు

2

ఏదో ఏదో వినాలని
 ఏమిటి వింత కోరిక
 ఏటికీ ఊహల చారిక

ఏటికో ఈ కాలయావన
 చేరువై చిగురించ
 చెలరేగు చిరుకాంక్ష
 ముతళి నేనైనను
 మురళీరవం నీవేగా
 తీవితేళు మురళీస్వనం
 జన్మ జన్మ పృథ్వీఫలం
 శ్రీరదన్న ఆ ఆకాక్ష
 తీరే చెన్నటికో
 తెలిసీ నీ కేల మనసా!
 తెలిసీ ఈ ఆలోచనా విజిగీష

6

ఏదో ఏదో ఈ బంధం
 ఏమిదో ఈ అను బంధం
 ఏలానో ఈ రుజానుబంధం
 అనుక్షణం ఈ లోకం
 బంధాలను కలుపుతుంది

రాగ ద్వేషాలను పెంచుతుంది

రంగుల కలలను రగిల్చిస్తుంది

అదే తోకం —

భవబంధాలను తెంచేస్తుంది

భగవంతునికడ కడలేరునుంది.

తెలిసే నీకేల మనసా!

తెలిసీ ఈ ప్రాంతముయ రాగబంధం.

7

ఎక్కడికో ఎక్కడికో

ఎక్కడికో ఈ పయనం

ఎప్పటి చీకటి విడిపడక

ఏనా కూ పెలుతురు ముడిపడక

అమరత్వం సరిపడిన

ఈ అనంత స్వప్న ప్రా

ఈ జీవన శాస్త్రం

ఎంచి చూడ జ్ఞానభంగురం

తను అనంతమని

సృష్టికి తెలుసు

నీ అంతం ఎప్పుడో

నీకు తెలియదు.

నిశ్చల ప్రకృతి నిను చూచి

అనిశ్చలమని నిత్యం హాసిస్తుంది

తెలిసీ తెలియని మర్మం

తెలుపు గానని గమ్యం

అదియే నీ అనుబంధం

తెలిసీ నీకేల మనసా

తెలిసీ ఈ రుధిరాను బంధం.

